

Binnen afzienbare tijd verandert er veel aan de Waal bij Nijmegen. Ruimte voor de Rivier voorziet in 2015 in twee 'dijkdoorbraken', een brede nevengeul en het ontstaan van een nieuw eiland in de Waal. Het is de zoveelste metamorfose voor Lent, het dorpje aan de overkant.

En weer verandert Lent

Cultuurhistorische ontdekkingstocht langs de Waal

De kogel is door de kerk. Eind februari heeft staatssecretaris Atsma van Infrastructuur en Milieu het plan voor de dijkteruglegging bij Lent definitief goedgekeurd. In de *Geografie* van juni 2010 beschreef Ester van Dijk van het ministerie van Verkeer en Waterstaat al het project Ruimte voor de Waal, een van de grootste deelprojecten uit Ruimte voor de Rivier. De kern van dit waterbouwkundig programma is dat niet hogere dijken, maar meer vrijheid voor de rivier de oplossing biedt tegen wateroverlast. In 2015 ligt er een nevengeul achter de huidige Waalbandijk, ontstaat er een eiland tussen rivier en nieuwe geul, en is de dijk enkele honderden meters 'landinwaarts' verschoven.

Voor Lent betekent het een nieuw hoofdstuk in een roerige geschiedenis. Die is in woord en beeld terug te vinden in *Geschiedenis boven water*, een van de beide boekjes die samen met een wandel- annex fietskaart in de bundel *Lentereiland* te vinden zijn. Daarmee kunnen liefhebber al rondneuzend hun cultuurhistorische kennis over het gebied bijspijkeren.

Tuinbouwdorp

Voor wie oplet, is er in Lent en omgeving menige episode uit de geschiedenis terug te vinden. Om te beginnen het recente verleden van de ruimtelijke ordening. Die begint bij de expansiedrift van grote broer Nijmegen. Naar

het zuiden was de stad al flink uitgebreid, waardoor de hedendaagse bewoner van het stadsdeel Dukenburg zeker een half uur moet fietsen voor hij in het centrum is. Westelijk ligt industrie, en in het oosten zorgen stuw-

wal en natuurschoon voor een rem op stedelijke ontwikkeling.

Met de Snelbinder en de Oversteek slaat Nijmegen bruggen naar het nieuwe stadsdeel Lent

wal en natuurschoon voor een rem op stedelijke ontwikkeling.

Aan de overkant van de Waal lag tuinbouwdorp Lent, behorend bij de gemeente Elst, er aantrekkelijk bij. Met gemengde gevoelens ondergingen de dorpelingen de annexatie door Nijmegen. In de nieuwe constellatie maakte tuinbouw plaats voor woningbouw. Het betekende het einde voor veel boerenbedrijvigheid, maar bracht ook nieuwe klandizie voor de plaatselijke middenstand. Eind jaren 90 begon de bouw van Vinex-wijk De Waalsprong, die als een lappendeken in het voormalige kassengebied ligt. De economi-

Lent op de noordoever van de Waal in februari 2008, vóór de 'Waal-sprong' van Nijmegen. Het dorp is inmiddels ingelijfd bij Nijmegen en rondom de oude kern zijn Vinex-wijken gebouwd. Straks wordt de dijkbebouwing aangepakt en komt een deel op een eiland te liggen, met een geul ertussen (zie *artist impression* links onder, gezien vanaf de oostkant; Lent ligt hier rechts).

sche crisis gooide even roet in het eten. Inmiddels is de nieuwbouw weer begonnen.

Lent is Nijmegen-Noord gaan heten, maar voor menige stedeling voelt het gebied nog als dorp aan de overkant van de Waal. De gemeente probeert dit onder meer op te lossen door – letterlijk – bruggen te slaan. Eerst was er de Snelbinder, de lichtblauwe stalen fietsbrug die op slimme wijze aan een kant van de spoorbrug (anno 1879) is gehangen. En over een paar jaar ligt de nieuwe stadsbrug er, die de Oversteek is gedoopt.

Waalbrug

De bouw van de Waalbrug betekende in de jaren 30 een enorme metamorfose voor het dorp, zowel infrastructuureel als sociaal en economisch. Om met het eerste te beginnen: de stalen verkeersbrug was onderdeel van het Rijkswegenplan (1927) en was bij opening in 1936 de langste oeveroverspanning van Europa.

Tot die tijd voer tussen Lent en de Nijmeegse Waalkade een gierpont. De Zeldenrust was door de Waalbrug op slag overbodig geworden. Herbergen, cafés en andere bedrijven bij de Veerdam – in het karakteristieke dijkbuurtje Veur-Lent – kregen het moeilijk. Het dorp werd in tweeën gesplitst, met dwars er doorheen de nieuwe snelweg die van de Waalbrug naar Arnhem leidde. Het

De bouw van de Waalbrug met snelweg dwars door het dorp bracht enorme veranderingen

tracé lag op de plek van de voormalige trekvaart De Grift. Die had eind 19de eeuw de gedaante gekregen van een siergracht, met aan weerszijden de villa's van welgestelden en weelderige boomgaarden. Vorig jaar kreeg Lent iets van zijn oude rust terug, nadat de snelweg A325 een transformatie onderging tot 'stadssingel' waar een maximumsnelheid van 50 kilometer per uur geldt.

Eiland

Voorals Veur-Lent betekent de dijkteruglegging straks de grootste verandering. Dit deel van het dorp komt op het eiland te liggen, omzoomd door de rivier en de nevengeul, die waarschijnlijk als recreatiewater gaat dienen. Op de plek waar in de toekomst de geul ligt, verdwijnen voor ongeveer vijftig gezinnen woningen. Ook dit is *history repeating*. In het militaire verleden van Lent moesten al

eens grote delen van de dijkbebouwing wijken voor de bouw van Fort Knodsenburg.

Van oudsher ligt Lent strategisch, tegenover de machtige stad. In tijden van oorlog hadden de dorpingen heel wat te verduren. In de Romeinse tijd lagen hier legionairs en Batavieren met elkaar in de clinch – al was er later wel sprake van vreedzame coëxistentie. De grootste impact heeft, naast de Tweede Wereldoorlog, de Tachtigjarige Oorlog gehad. Rond 1590 bouwde Prins Maurits van Oranje Knodsenburg, om Nijmegen en de rivier te kunnen beschermen. Het was een van de eerste werken van het Oud-Hollandse vestingstelsel. Er pasten vijfhonderd manschappen in het fort. Voor een vrij schootsveld week de omliggende bebouwing. Vanuit deze basis veroverde Maurits de stad op de Spanjaarden. In de twee eeuwen die volgden was het fort dé blikvanger aan de overkant van de Waal. Daarna raakte het in verval. Nu herinneren alleen wat slootjes en perceelgrenzen aan het stervormige object van weleer, en er staat een woonhuis met de naam 'Knodsenburg'. Nog wel. Het is een van de panden die op de nominatie staan voor sloop. •

Reinder Boeve, Dieben & Partners Communicatie, 2D3D, 2010. *Lentereiland*, uitgegeven door de Gemeente Nijmegen.